

Geen gebaande paden!

In dit nummer veel originele bijdragen; zij bieden inkijkjes in wegen die voor velen van ons onzichtbaar blijven. De wereld van defensie zien we via de ogen van *Charissa Meeuwenoord*. Ze vertelt over vieringen met militairen die, in verband met de spanningen in Oost-Europa, uitgezonden zijn naar Litouwen. Hetzelfde werkveld komt in beeld in het interview met *Tine Molendijk*. In dit vraaggesprek vertelt ze over morele verwonding die militairen kunnen oplopen. Ze licht toe waarom sommige militairen zeggen: 'Ik voel me schuldig, maar ik denk dat ik niets verkeerd heb gedaan.' In de omgang met morele verwonding kunnen geestelijk verzorgers een essentiële rol vervullen, aldus Molendijk.

Buiten de gebaande paden ontstaat vaak ook verlegenheid: hoe kan of moet ik handelen? In een bijdrage over de mogelijkheid van geestelijke verzorging voor jongeren met een licht verstandelijke beperking laten *André Mulder* en *Thijs Tromp* de gelaagdheid van handelingsverlegenheid zien en bieden aanzetten voor een goede omgang ermee. Verlegenheid is mogelijk ook een reden waarom interlevensbeschouwelijke geestelijke verzorging voor islamitische patiënten weinig plaatsvindt, een praktijk die via *Monique Ratheiser* in beeld komt. Zou interlevensbeschouwelijke geestelijke verzorging voor islamitische patiënten meer staande praktijk moeten worden? Ik zou vooral graag weten wat islamitische patiënten en hun naasten zelf op deze vraag antwoorden, iets wat deze auteur ook aanbeveelt. Bovendien voel ik verlegenheid om deze vraag te beantwoorden, omdat ik bij mijn geboorte al meer 'vinkjes' had dan menig andere inwoner van ons land. Iets wat *Alida Groenevelds* recensie van 'Saïda' mij opnieuw deed realiseren.

Dat gebaande paden soms geplaveid zijn met vooroordelen en misverstanden, laten *Peter Samwel* en *Sjaak Körver* in hun bijdrage zien. In een pleidooi voor het toepassen van de tarot bij geestelijke verzorging, stellen zij dat dit kaartspel een verbindende factor tussen het onbewuste en bewuste kan vormen, wat bij de cliënt tot inzicht en verbeeldingskracht kan leiden. Dat is belangrijk in geestelijke verzorging, die zich al snel tot het (verbale) gesprek beperkt. Nog een manier waarop geestelijk verzorgers deze beperking te boven komen, wordt zichtbaar in de bijdrage van *Thea Sprangers* en *Hanneke Muthert*: aanraking is voelbaar in dit artikel. Door haar tactiele aanpak weet de geestelijk verzorger, die de auteurs schetsen, dicht bij cliënt Mirjam te komen. Mirjam raakt op deze manier meer thuis, niet alleen in haar lichaam maar ook in haar woonruimte.

Al met al een spannend nummer waarin veel ongebaande paden worden betreden. Zulke ongebaande paden opzoeken is overigens niet altijd goed; er zijn niet voor niets codes die het terrein van geestelijke verzorging afbakenen en grensoverschrijdingen dienen te voorkomen. Als geestelijk verzorgers en/of hun cliënten een nieuw terrein betreden, roept dat dan ook altijd vragen. De auteurs in dit nummer stellen zulke vragen ook. Ik denk dat ze daarmee de beroepsgroep scherp houden.

Erik Olsman, hoofdredacteur
E-mail: tgvhooftredacteur@vgvz.nl